

**ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ Γ' ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΟΚΤΩ (8)**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

«Γιατί έχει αυξηθεί η βία ανάμεσα στους νέους;»

Απόσπασμα της συνέντευξης της αναπληρώτριας καθηγήτριας Παιδιατρικής-Εφηβικής Ιατρικής του ΕΚΠΑ και πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Εφηβικής Ιατρικής (ΕΕΕΙ), Άρτεμις Τσίτσικα, που μιλά στη LiFO για τη νεανική παραβατικότητα, το διαδίκτυο και τις πληγές των παιδιών-θυμάτων.

-Η βία στις νεαρές ηλικίες έχει αυξηθεί; Πώς εξηγείται αυτή η αύξηση;

-Η έκφραση μιας συμπεριφοράς είναι πάντα η «κορυφή ενός παγόβουνου», ένα πολυπαραγοντικό αποτέλεσμα. Εξαρτάται από την κληρονομική προδιάθεση, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας και το περιβάλλον (οικογενειακό, ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό), καθώς και από δεδομένα σχετικά με οικονομικές ή άλλες κρίσεις που προκαλούν περιβαλλοντική αστάθεια. Το πόσο και πώς κάθε παράγοντας από τους προαναφερόμενους συμβάλλει στην έκφραση βίας εξατομικεύεται για καθέναν από εμάς, δημιουργώντας ένα μοναδικό μείγμα.[...]

-Αυτές τις μέρες παίζεται στους κινηματογράφους η ταινία Closer που θίγει με εξαιρετικό τρόπο το θέμα του σχολικού εκφοβισμού. Υπάρχουν τρόποι για να αντιμετωπίσουμε αυτό το φαινόμενο νεανικής παραβατικότητας;

-Οι νέοι είναι «άγραφο χαρτί» και οι συμπεριφορές τους εκφράζουν την κοινωνία, εφόσον είναι μέλη της, ζουν και αναπτύσσονται σε αυτήν. Λόγω των αναπτυξιακών χαρακτηριστικών και των περιβαλλοντικών παραγόντων της σύγχρονης πραγματικότητας, οι εκφράσεις βίας έχουν ιδιαίτερη ένταση και επηρεάζουν την παιδεία και την κουλτούρα τους.

Στην άλλη όψη του ίδιου νομίσματος, οι νέοι έχουν τη δύναμη να αντιστέκονται στην αδικία, να επαναστατούν, να υπερασπίζονται εμπράκτως τα βασικά ανθρωπina δικαιώματα και να μάχονται για το κοινό καλό ενάντια στη διαφθορά και τα στερεότυπα. Χρειάζονται έμπνευση και μοντέλα ζωής για να ενισχυθούν

θετικά και να αποκτήσουν ψυχική ανθεκτικότητα και ενσυναίσθηση. Πρέπει η οικογένεια, το σχολείο και η πολιτεία να ενδυναμώσουν θετικές συμπεριφορές και να συμβάλουν στην ανάδυση αξιών, δημιουργώντας ενεργούς πολίτες που γνωρίζουν τα δικά τους δικαιώματα αλλά και των συνανθρώπων τους, και τα υπερασπίζονται.

-Πόσο επηρεάζει το διαδίκτυο την ανάπτυξη των εφήβων;
-Είναι γεγονός ότι τα παιδιά και οι έφηβοι δέχονται ποικιλία ερεθισμάτων μέσω της ειδησεογραφίας, των κοινωνικών δικτύων και του **gaming**, τα οποία συχνά δεν είναι κατάλληλα για την ηλικία τους και λόγω επαναληψιμότητας, απενοχοποιούνται. Βίαιες συμπεριφορές, λεκτικές επιθέσεις, σεξουαλικές παρεκτροπές και σοκαριστικά γεγονότα αρχικά προκαλούν μεγάλη έκπληξη και τραύμα. Ωστόσο, σταδιακά μπορεί να προκύψει εξοικείωση με τη βία που θα καταλήξει στην έκφραση των παιδιών που εκτίθενται σε αυτήν με ανάλογο τρόπο, ιδιαίτερα εάν υπάρχει σημαντικό γονεϊκό έλλειμμα. [...] Ωστόσο, δεν είναι δυνατό να βάλουμε τα παιδιά σε γυάλα. Αν απαγορεύσεις συλλήβδην το διαδίκτυο, το μόνο που θα προκαλέσεις είναι αντίδραση και αρνητισμό. Χρειάζεται συζήτηση, επιχειρηματολογία, θετικό κλίμα και διάθεση, κυρίως όμως καλλιέργεια μιας σχέσης εμπιστοσύνης.

Για να επικοινωνήσουν τα παιδιά χρειάζεται να φροντίζουμε τις σχέσεις μας με αυτά καθημερινά. Οι γονείς συχνά υιοθετούμε μια θέση «αυθεντίας» και προσπαθούμε να επιβάλλουμε, το σημαντικό όμως είναι να αφουγκραζόμαστε τις ανάγκες αυτής της ηλικίας, να κατανοούμε και να μπαίνουμε στη θέση τους. Να ακούμε όσα μοιράζονται μαζί μας και να ανταποκρινόμαστε ανάλογα. Μόνο μέσα από τέτοια ατμόσφαιρα μπορούν να συζητηθούν κανόνες και όρια και να ισχύσουν σε πρακτικό επίπεδο.

Το βασικό κενό βρίσκεται μάλλον στην καθημερινότητα της οικογένειας. Τα τελευταία χρόνια της κρίσης παρατηρούμε αυξητική τάση της οικογενειακής δυσλειτουργίας. Τα παιδιά μπορεί να αποφεύγουν την επικοινωνία με τους υπεραπασχολημένους και πιεσμένους γονείς. Μπορεί να γυρίζουν από το σχολείο σε ένα άδειο σπίτι και να πιάνουν αμέσως το κινητό. Αυτό που σίγουρα λείπει είναι η αβίαστη και ήρεμη συζήτηση, η έκφραση ενδιαφέροντος και η αισιοδοξία, η

προοπτική. Επίσης, το να εστιάζεις, έστω και για κάποιο συγκεκριμένο χρόνο, σε αυτό που σου εμπιστεύεται ένας νέος άνθρωπος, δηλαδή να έχει την απόλυτη προσοχή σου.

- Τι πρέπει να κάνουν οι γονείς για να έχουν υγιή σχέση με τα παιδιά τους;
-«Μόνο επανεκπαιδύοντας τον εαυτό μας μπορούμε να διαπαιδαγωγήσουμε», αναφέρει η κορυφαία ψυχαναλύτρια Martha Harris (1919-1987), τονίζοντας την ανάγκη να επαναξιολογούμε στάσεις και να μην επαναπαυόμαστε, ώστε να γινόμαστε η καλύτερη εκδοχή μας για τους νέους. Το μοντέλο που τους παρέχουμε, ο σεβασμός στην ανθρώπινη αξία και η προσφορά σε όσους έχουν ανάγκη αποτελούν φωτεινό πόλο. Κυρίως χρειάζεται να είμαστε παρόντες, να είμαστε καλοί ακροατές και ενεργοί στη ζωή τους, να αλληλεπιδρούμε, να επικοινωνούμε και να αποτελέσουμε το εφαλτήριο τους για έναν καλύτερο κόσμο.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

«Νέοι, βία και αθλητισμός»

Ο αθλητισμός είναι κάτι πολύ περισσότερο από μετάλλια, κύπελλα και πρωταθλήματα. Είναι μια κοινωνική πλατφόρμα, ένα κοινωνικό εργαλείο. Παλαιότερα χρησιμοποιείτο ως ένα εργαλείο κυριαρχίας και υπεροχής (βλ. Ρωσία – Αμερική στον Ψυχρό Πόλεμο), σήμερα όμως βρίσκει τον ρόλο του ως εργαλείο ενσωμάτωσης, συμπερίληψης, ίσης μεταχείρισης, άρσης των ανισοτήτων και εξάλειψης διακρίσεων. Όπως έλεγε ο Νέλσον Μαντέλα το 2000 στην ιστορική ομιλία του «Sport has the power to change the world», «ο αθλητισμός έχει τη δύναμη να εμπνεύσει. Μιλάει στη νεολαία σε μια γλώσσα που καταλαβαίνει, μπορεί να δημιουργήσει ελπίδα εκεί που υπήρχε κάποτε μόνο απελπισία, είναι πιο δυνατός από τις κυβερνήσεις για να γκρεμίσει φυλετικά εμπόδια, γελάει στο πρόσωπο κάθε είδους διάκρισης».

Ο αθλητισμός είναι ένα σχολείο όπου μαθαίνεις την καθημερινή προσπάθεια, τη συνεργασία, την πειθαρχία, τον σεβασμό, την αξιοκρατία. Και, το κυριότερο, ο αθλητισμός τους χωράει όλους, χωρίς διαχωρισμούς και διακρίσεις.

Βλέποντας τα συνεχώς αυξανόμενα κρούσματα νεανικής παραβατικότητας που είναι στην επικαιρότητα, συνειδητοποιώ πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος που μπορεί να παίξει ο αθλητισμός και προληπτικά, πριν κάποιο παιδί παραστρατήσει. Τόσο η ανάγκη του «ανήκειν», όσο και η ανάγκη της εκτόνωσης της αυξημένης εντροπίας που έχουν παιδιά και έφηβοι, μπορεί να καλυφθεί στο υγιές περιβάλλον

του αθλητισμού μέσα στα αθλητικά σωματεία που καλλιεργούν ατομικά και ομαδικά αθλήματα.

Ακόμα όμως και αν ένα παιδί παραστραθήσει, ο αθλητισμός μπορεί να παίξει τον ρόλο του εργαλείου επανένταξης. Αυτό ακριβώς κάνει το κοινό πρόγραμμα των υπουργείων Δικαιοσύνης και Αθλητισμού, που μέσα από ένα δομημένο και οργανωμένο πλαίσιο, το οποίο εφαρμόζεται πιλοτικά, με τη συνεργασία δικαστών, εισαγγελέων και επιμελητών ανηλίκων καθώς και την πολύτιμη βοήθεια των σωματείων, δίνει την ευκαιρία σε παιδιά ήπιας παραβατικότητας να επωφεληθούν από τα ευεργετήματα που προσφέρει η ενασχόληση με τον αθλητισμό σε ένα υγιές, προστατευμένο περιβάλλον.

Ήδη, η ομάδα Εργασίας που έχει συσταθεί από τα δύο Υπουργεία έχει προβεί στις απαραίτητες προπαρασκευαστικές ενέργειες, ώστε τους προσεχείς μήνες να εφαρμοστεί η συμμετοχή σε αθλητικά σωματεία των ανηλίκων (12-18 ετών, με ήπια παραβατικότητα), πιλοτικά σε πέντε περιφέρειες της χώρας (Αττική, Ιωάννινα, Χανιά, Καστοριά και Λασιθί), προτού εκκινήσει η καθολική της εφαρμογή από το δικαστικό έτος 2025-2026.

Και η προσπάθεια αυτή αξίζει πολύ. Έστω και ένα παιδί να επανενταχθεί μέσω του αθλητισμού και να σωθεί από ένα δυσοίωνα μέλλον, ίσως αυτό να είναι το σημαντικότερο μετάλλιο απ' όλα.

13 Οκτωβρίου 2024 (Από το διαδίκτυο).Γράφει ο Γιώργος Μαυρωτάς Γενικός
Γραμματέας Αθλητισμού

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Μήνυμα του ετοιμοθάνατου ποιητή στη νεολαία

Εσείς οι νέοι άνθρωποι των εποχών πού έρχονται
Και της καινούργιας χαραυγής πάνω στις πολιτείες
Πού δε χτίστηκαν ακόμα, και σεις
Πού δε γεννηθήκατε, ακούστε τώρα
Τη φωνή τη δική μου, πού πέθανα
Όχι δοξασμένα.
Αλλά σαν τον αγρότη που δεν όργωσε το χωράφι του
Και τον χτίστη πού ξετσιώπια το 'βαλε στα πόδια
Σαν είδε την τρύπια στέγη,
Έτσι κι' εγώ,
Δε βάδισα με την εποχή μου, ξόδεψα τις μέρες μου,
Και τώρα πρέπει να σας παρακαλέσω
Να πείτε εσείς αυτά πού δεν ειπώθηκαν,
Να κάνετε αυτά πού δεν έγιναν, και μένα
Γρήγορα να με ξεχάσετε, σας παρακαλώ,
Για να μην παρασύρει και σας

Το δικό μου κακό παράδειγμα.[...]
Γιατί ο δικός μου λόγος
Είναι στάχτη και μεθυσμένου παραλήρημα στο στόμα
Εκείνων πού είναι χρήσιμοι και δημιουργικοί.
Ούτε μια λέξη
Δεν ξέρω να πω σε σας, γενιές των εποχών πού έρχονται,
Μήτε μια υπόδειξη δε θα μπορούσα να σάς κάνω
Με δάχτυλο τρεμάμενο,
Γιατί πώς το δρόμο να δείξει
Αυτός πού δεν τον διάβηκε!
Γι αυτό σε μένα που τη ζωή μου
Έτσι σπατάλησα άλλο δε μένει
Παρά να σας ζητήσω
Να μη δώσετε προσοχή σε λέξεις
Πού βγαίνουν από το δικό μας
Σάπιο στόμα, μήτε και συμβουλή
Καμιά να μη δεχτείτε
Απ' αυτούς πού στάθηκαν τόσο ανίκανοι,
Αλλά μόνοι σας ν' αποφασίσετε
Ποιο το καλό για σας και τί σας βοηθάει
Τον τόπο να χτίσετε που εμείς αφήσαμε
Να ρημάξει σαν την πανούκλα
Και για να κάνετε τις πολιτείες Κατοικήσιμες.

Μπ. Μπρεχτ, 76 ποιήματα, Αθήνα, Εκδόσεις Θεμέλιο, 2000.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά σε 60 με 80 περίπου λέξεις τους τρόπους με τους οποίους, σύμφωνα με το κείμενο 1, η οικογένεια σήμερα πρέπει να δράσει, προκειμένου να περιοριστεί η βία εκ μέρους των παιδιών.

(μονάδες 20)

ΘΕΜΑ Β

B1. Να χαρακτηρίσετε ως σωστή (Σ) ή λανθασμένη (Λ) καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους με βάση τα Κείμενα 1 και 2 και να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, καταγράφοντας το κατάλληλο χωρίο του κειμένου.

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

1. Η εκδήλωση της βίας εκ μέρους των νέων οφείλεται σε πολλούς παράγοντες, οι οποίοι αφορούν κυρίως το περιβάλλον τους.
2. Οι νέοι σήμερα είναι δέσμιοι του προβληματικού κοινωνικού περιβάλλοντος και γι' αυτό είναι δεδομένο ότι θα εκφράζονται βίαια.

3. Η συχνή έκθεση των παιδιών στην διαδικτυακή βία έχει ως αποτέλεσμα να εξοικειώνονται με αυτή και έτσι, να την αναπαράγουν.

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

4. Ο αθλητισμός αποτελεί παράγοντα που μπορεί να συμβάλλει στην αποφυγή των ρατσιστικών αντιλήψεων από τους νέους.
5. Η νεανική παραβατικότητα οφείλεται και στην ανάγκη των νέων να αποφορτίζονται από την πίεση που δέχονται και για αυτό, ως φαινόμενο οξύνεται.

(μονάδες 15)

B2.

A. Να ερμηνεύσετε τη χρήση των σημείων στίξης (των εισαγωγικών και της παρένθεσης) στην πρώτη παράγραφο του κειμένου 1.

(μονάδες 10)

B.

1. «Ο αθλητισμός είναι ένα σχολείο όπου μαθαίνεις την καθημερινή προσπάθεια, τη συνεργασία, την πειθαρχία, τον σεβασμό, την αξιοκρατία».
2. «Βλέποντας τα συνεχώς αυξανόμενα κρούσματα νεανικής παραβατικότητας που είναι στην επικαιρότητα, συνειδητοποιώ πόσο σημαντικός είναι ο ρόλος που μπορεί να παίξει ο αθλητισμός και προληπτικά, πριν κάποιο παιδί παραστρατήσει».

Να εντοπίσετε ποιο ρηματικό πρόσωπο κυριαρχεί στις παραπάνω περιόδους λόγου του Κειμένου 2 και να ερμηνεύσετε την λειτουργία του σε κάθε περίπτωση.

(μονάδες 10)

ΘΕΜΑ Γ

Το ποιητικό υποκείμενο επιδίδεται σε μια σκληρή αυτοκριτική της γενιάς του. Ποιο είναι το μήνυμα που θέλει να προβάλει στο ποίημα και σε ποιους απευθύνεται; Αφού στηρίζετε το ερμηνευτικό σας σχόλιο με τρεις τουλάχιστον κειμενικούς δείκτες, να παρουσιάσετε το δικό σας όραμα για τον κόσμο που θέλετε να δημιουργήσει η γενιά σας . (150-200 λέξεις).

(μονάδες 15)

ΘΕΜΑ Δ

Η 6η Μαρτίου έχει καθιερωθεί από το Υπουργείο Παιδείας ως Πανελλήνια Ημέρα κατά της σχολικής βίας και του εκφοβισμού. Με αφορμή την μέρα αυτή, το σχολείο σας διοργανώνει ημερίδα με θέμα την καταπολέμηση της νεανικής βίας και παραβατικότητας. Εσείς, ως εκπρόσωπος του 15μελούς συμβουλίου, παρουσιάζετε στους συμμαθητές σας τα αίτια που, κατά την γνώμη σας, οδηγούν τους νέους σε παραβατικές και βίαιες συμπεριφορές, ενώ παράλληλα, εξηγείτε πώς η ενασχόληση των παιδιών με τον αθλητισμό θα μπορούσε να συντελέσει στην διαμόρφωση λιγότερο βίαιων προσωπικοτήτων. Να απαντήσετε σε ένα κείμενο 350-400 λέξεων, αξιοποιώντας στοιχεία και από τα κείμενα αναφοράς.

(μονάδες 30)

Φροντιστήρια ΔΙΑΚΡΟΤΗΜΑ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, κατεύθυνση, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμία άλλη σημείωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας μόνο με μπλε ή μόνο με μαύρο στυλό.
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: Τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: Μία (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ ΕΙΡΗΝΗ (ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΥΠΕΥΘΥΝΗ)